

Mezinárodní filmový festival pro děti a mladé publikum

JUNIORFEST

TAK ZATRACENĚ SNADNÉ

Švédsko | 2022 | 90 minut | 14+ | české titulky | režie: Christoffer Sandler

Trailer filmu naleznete na YouTube [zde](#)

Autor materiálů: MgA. Jiří Forejt, Ph.D.

Hlavní postavou filmu je dívka Joanna, která má poruchu pozornosti (ADHD). Dramatickým hybatelem celého příběhu je dívčina rodinná situace, protože po smrti matky její otec trpí depresí, nepracuje a rodina nemá prostředky na pokrytí základních potřeb – včetně dívčinych léků. Jednání postavy je výrazně ovlivněno pocity úzkosti a roztržitostí. Pro pedagoga zde vyvstává důležitá výzva v situaci, pokud jsou ve třídním kolektivu studenti, kteří trpí stejnou poruchou. Pedagog by měl proto věnovat prostor práci s filmem před samotnou projekcí, aby na téma kolektiv připravil a předešel tak tomu, že se daný člověk bude cítit nepříjemně v situaci, kdy se jeho “trápení” stává tématem filmu, který bude celá třída sledovat na plátně společně. Jak jsem již naznačil, tak snímek otevírá i další témata, se kterými se mohou někteří jedinci identifikovat na základě vlastních zkušeností: sociální vyloučení, smrt v rodině anebo definování vlastní sexuality.

Film “So Damn Easy Going” představuje opravdu špičkové dílo severské filmové produkce orientované na děti a mládež. Nejedná se o oddechový film, který by umožnil divákům “únik z reality”, která je obklopuje. Právě naopak. Snímek může představovat výzvu, jak dospět k částečné katarzi v rámci sociální dynamiky dané třídy. Vypracované studentské listy a metodická doporučení je nutné považovat jako pracovní návrh, který musí každý pedagog dotvořit na základě znalosti své třídy.

/// Před projekcí ///

Doporučuji, aby s ohledem na témata, která film předkládá, započal pedagog práci s filmem několik dní před samotnou projekcí, aby předešel nepřipravenosti studentů. Pozornost by se měla zaměřit hlavně na vysvětlení projevů a specifík ADHD. Neusiluji o to, aby tento materiál suploval roli pedagoga, který je v těchto otázkách vzdělán a orientován. V pracovním listu pro studenty odkazují na otevřené zdroje na [Wikipedii](#) a akcentují projevy, které souvisí s chováním postavy na plátně. Odkazují k internetovému zdroji, protože zadat klíčové slovo “do google” je pro studenty přirozené. Pedagog pak může problematiku doplnit výkladem, který bude lépe přiléhat sociální dynamice třídy.

Projevy ADHD související s chováním hlavní postavy Joanny:

- **Deficit pozornosti** – krátké intervaly zaměření na jednu věc, chybí reflexe času (Russell Barkley uvedl: „Čas je nepřitelem každého s ADHD!“), problém s opakovanými nebo nudnými (nutnými) úkony.
- **Impulzivita** – rychlé, neadekvátní reakce, špatné porozumění vlastním pocitům (často i neschopnost je verbalizovat), často také nižší sebehodnocení, vztahovačnost.
- **Hyperaktivita** – neúčelné, nadbytečné pohyby (často si hrají s věcmi a pohybují se bez ohledu na okolí a situaci), zvýšený řečový projev (jak hlasitost, tak množství).

/// Po projekci ///

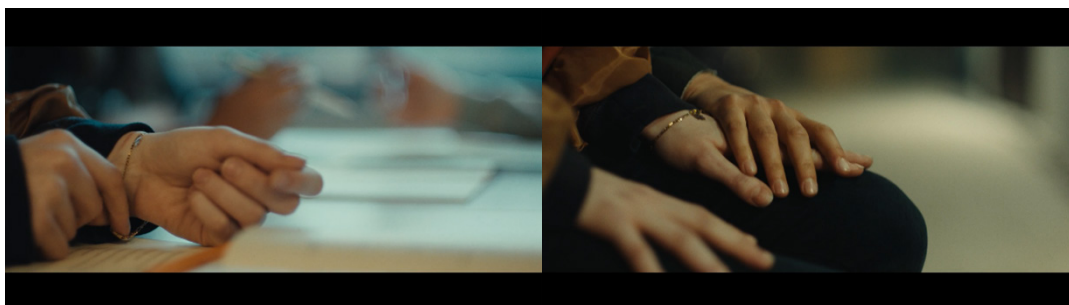
Jaké jsou hlavní postavy?

Ústřední dějová linie se věnuje vztahu Joanny a její kamarádky Audrey. Obě dívky jsou charakterově poměrně odlišné, nicméně pojí je silné společné pouto, které Joanně poskytne naději a sílu bojovat s nepřízní osudu. Jejich přátelství přeroste postupně do milostného vztahu. Oběma postavám je osmnáct let. "So Damn Easy Going" není klasickým LGBT filmem. Fakt, že se Joanna zamiluje zrovna do dívky, nevyvolává žádné dějové zvraty, postavy nejsou konfrontovány okolím, jejich vztah působí naprosto přirozeně. Film neakcentuje téma hledání sexuální identity.

ADHD vedle toho výrazně determinuje jednání hlavní postavy. Z toho důvodu považuji toto téma v práci s filmem za prioritní. Nicméně je možné, že mezi studentkami a studenty bude povaha vztahu obou dívek rezonovat. Proto doporučuji jednoduchou skupinovou aktivitu, ve které budou žáci sepisovat výrazné vlastnosti obou dívek. Pokud téma jejich milostného vztahu v průběhu diskuze vyvstane, je možné se mu věnovat s tím vědomím, že je to něco naprosto přirozeného.

JOANNA	AUDREY
<p>roztržitá nemluví o svých pocitech stydlivá uhýbá pohledem miluje plavání</p>	<p>klidná otevřená ve svých pocitech sebevědomá dívá se přímo do očí miluje saunu</p>

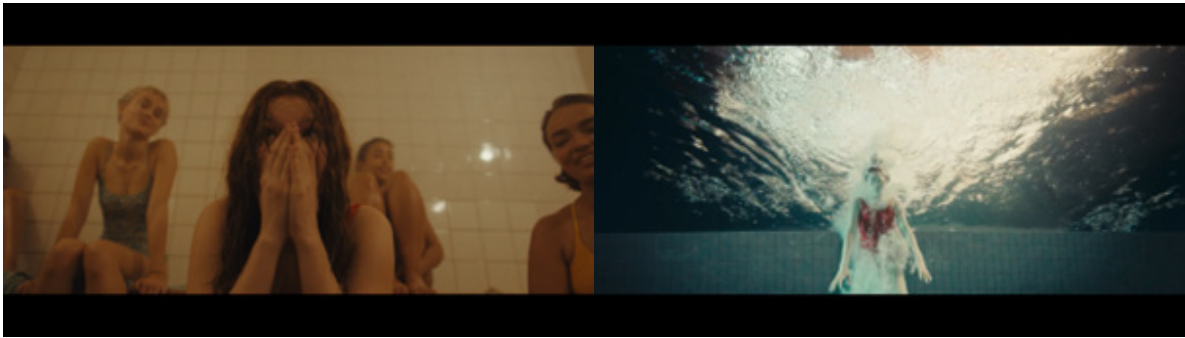
V pracovních listech diskusi uzavíráme dvojicí záběrů z filmu, kterými chci ilustrovat, že film hledá cesty k tomu, aby nebyl doslovný, ale aby zároveň poskytoval divákům dostatečnou vodítka pro orientaci v příběhu. Na první fotografii vidíme zlatý náramek, který Joanna uchovává jako vzpomínku na matku. Je to velmi zásadní tzv. hrací rekvizita, protože jí můžeme přisuzovat dramatický význam. Joanna jeho prostřednictvím dává najevo svou nervozitu. Sehrává pro ni uklidňující roli. Můžeme si také domýšlet, že tím dává najevo stesk po matce. O to významněji pak působí její "oběť" v závěru k filmu, kdy se rozhodně náramek dát do zastavárny, aby mohla splatit část svého dluhu Matheusovi. Na druhé fotografii vidíme klíčový moment filmu, ve kterém prostřednictvím jediného gesta, dojde ke sblížení obou hlavních postav. Přítomnost náramku v záběru není náhodná. Audrey se pro Joannu stane důležitým opěrným bodem v životě, takovým, jakým byla ještě donedávna její matka.

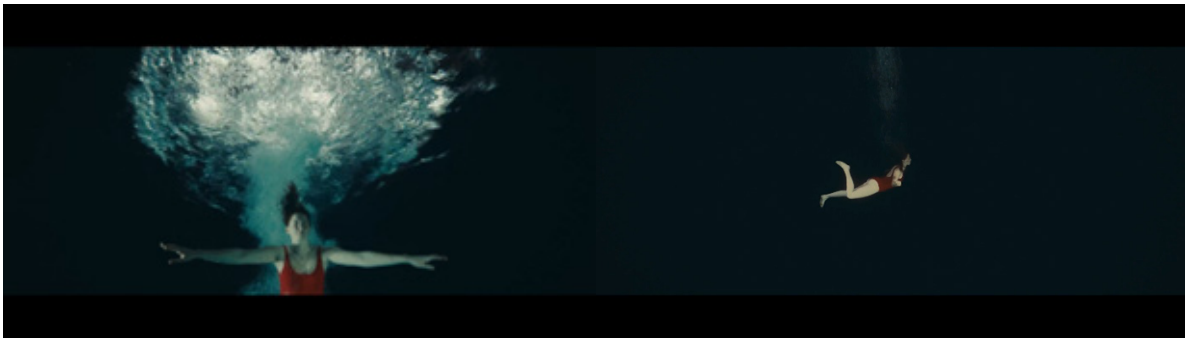
Filmová řeč jako cesta do vnitřního světa

Autoři filmu velmi důmyslně využívají filmovou řeč. Nejsou doslovní. Dávají nám nahlédnout do vnitřního světa postav nikoliv pouze prostřednictvím replik, ve kterých by postavy přímo odhalovaly, co je trápí. Joanna má navíc díky své diagnóze problém s vyjadřováním svých pocitů. Tomu se naučí až v samotném závěru filmu. Proto filmaři volí různé výrazové prostředky filmu k tomu, aby nám dali nahlédnout do vnitřního světa postav. Činí tak prostřednictvím stylizované práce se světlem, prostorem, ruchy a hudbou.

Joanna jde do sauny, kterou špatně snáší, kvůli tomu, že chce strávit společné chvíle s Audrey (24:45). Špatně se jí dýchá. Dlouho to nevydrží a vybíhá ven, kde skáče do bazénu (25:25). Voda pro ni představuje přirozený prostor, ve kterém se cítí bezpečně.

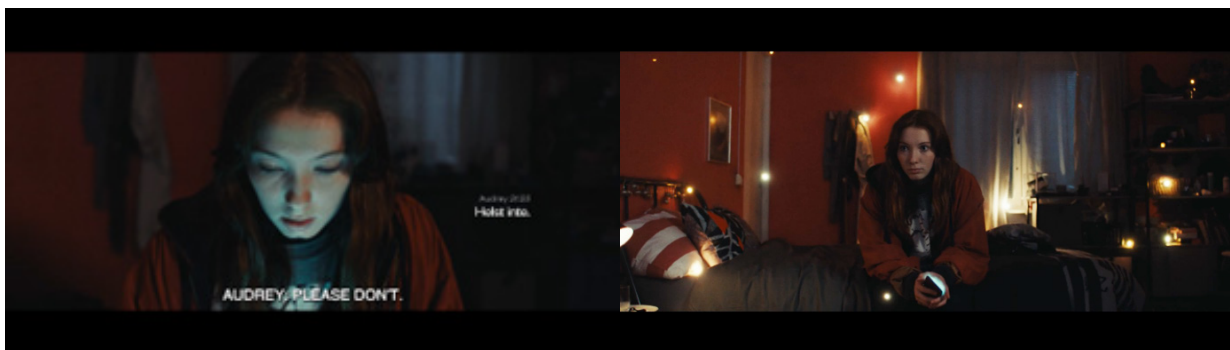
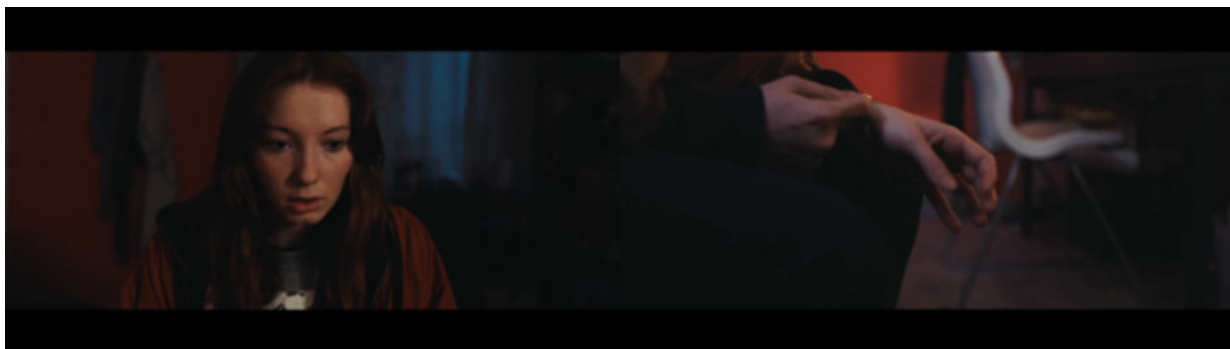

Jak začne klesat pod hladina, změní se svícení scény (25:27). Prostor kolem potemní, jako by měla Joanna celý bazén pro sebe. Zde je sama sebou (25:32).

Další stylově výrazný moment představují scény, ve které filmaři ilustrují Joannino vnitřní rozpoložení v průběhu počínajícího záchvatu, přičemž je často iniciačním momentem stresová situace. Scéna znázorněná následujícími čtyřmi záběry dává nahlédnout do způsobu, jakým filmaři přecházejí ze zobrazení stresového momentu do "světelné show", jak nazývá Joanna své záchvaty.

Joanna je po hádce s Audrey ve svém pokoji. Píše jí, zdali by se mohly sejít (1:04:22). Během čekání na odpověď si z nervozity pohrává se svým náramkem (1:04:23), který představuje neustále se opakující leitmotiv celého filmu. Audrey odpovídá, že s ní nechce mluvit (1:04:32), vzápětí se spouští Joannin záchvat, který filmaři ztvárňují jako pulzující světelné body napříč celou mizanscénou (1:04:52).

Pokud máte jako pedagogové zájem o další informace, které by prohloubily vaše kompetence v oblasti filmového rozboru, pak vám mohu doporučit vedle metodiky v ČR působícího evropského projektu CinEd (cined.eu), knihu Radomíra D. Kokeše „Rozbor filmu“.

Rozbor filmu, Radomír D. Kokeš

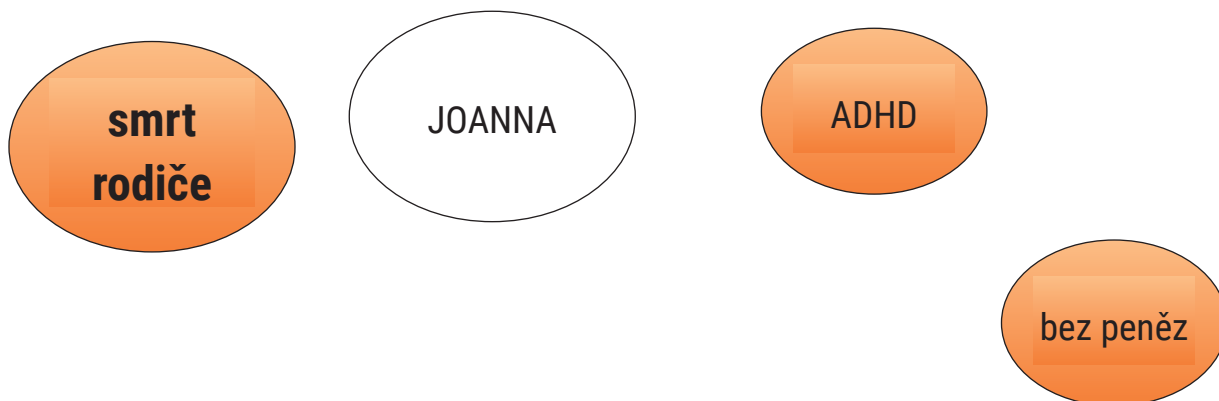
Mezioborové inspirace pro pedagogy

Práci s filmem je možné realizovat v rámci různých vzdělávacích oblastí či témat, například:

- **Občanská výchova** – film je možné využívat jako didaktickou pomůcku ve vztahu k tématům spjatých se sociálními vztahy a rodinným životem dospívajících studentů, ADHD, závislosti
- **Zeměpis** – film považujeme za zajímavou vstupní sondu do kulturních specifik severovýchodních zemí

Když se problémy vrství...

V následujícím cvičení může pedagog využívat školní tabuli. Případně mohou studenti vyplnit pracovní list individuálně. Další varianta cvičení pak může spočívat v práci s prostorem třídy, kdy do jejího středu umístíte někoho ze studentů. Ten bude zastupovat Joannu. Další studenti zaujmají v prostoru postavení směrem k postavě – personifikují "problémy", se kterými se postava potýká. Ať už zvolíte jakoukoliv techniku, tak podstatou cvičení je diskuze o naléhavosti jednotlivých problémů, které postava řeší. Nemělo by se jednat o jejich pouhé vyjmenování. Jejich naléhavost je možné ztvárnit graficky na papíře anebo postavením v prostoru reálné třídy.

Ahoj, jak se máš?

Následující cvičení může být přínosné jako zklidňující aktivita. Všimáme si postavy Joanniny kamarádky, která je v průběhu celého filmu upozaděna. Každý ze studentů nemusí mít zkušenosti s tématy, která film předkládá. Dozajista se ale každý setkal s tím, že nespravedlivě někoho přehlížel. Motivujte studenty k tomu, aby si dobře promysleli znění krátké omluvné smsky, ve které chtějí kontaktovat svou kamarádku či kamaráda, ke kterému se dopustili nějaké křivdy.

